

ใบความรู้ที่ ๓ เรื่อง สุภาษิตคำพังเพย
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง ลำราญรสวรรณคดี
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง สำนวนไทยใจชื่นชม (๒)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๔๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

สุภาษิตและคำพังเพย

สุภาษิต หมายถึง ข้อความสั้น ๆ กะทัดรัด แต่มีความหมายชัดเจนลึกซึ้ง มีคติสอนใจ หรือความจริงเกี่ยวกับความคิด และแนวปฏิบัติซึ่งสามารถพิสูจน์เชื่อถือได้ เช่น

สุภาษิต	ความหมาย
แพ้เป็นพระชนะเป็นมาร	การยอมแพ้ทำให้เรื่องสงบลงง่าย การไม่ยอมแพ้ทำให้เรื่องไม่สงบ
น้ำเชี่ยวอย่าขวางเรือ	อย่าขัดขวางในสิ่งที่เป็นอย่างแน่นอน
ได้ทีขี่แพะไล่	ซ้ำเติมเมื่อผู้อื่นเพลี่ยงพล้ำลง
สอนหนังสือสั่งฆราวาส	สั่งสอนคนที่มีวิชาความรู้มากกว่า
ธรรมะยอมชนะธรรมชาติ	ความดียอมชนะความชั่ว
งกกำกวมเกวียน	กระทำในทางที่ไม่ดีถูกผลกระทบตามสนอง

คำพังเพย มีลักษณะคล้ายสุภาษิตและเกือบเป็นสุภาษิต แต่ไม่ได้สอนใจหรือให้ความจริงที่สามารถพิสูจน์ได้โดยตรง เป็นคำกล่าวที่มีลักษณะติ ชม ตักเตือน แสดงความเห็นอยู่ในตัว เช่น

คำพังเพย	ความหมาย
ถืออดตาข้างห่างลอดตาเส้น	ดูเหมือนเป็นคนละเอียดรอบคอบแต่ความจริงแล้วไม่ใช่ (ตำหนิ)
ตำน้ำพริกละลายแม่น้ำ	การลงทุนลงแรงมากแต่ได้ผลลัพธ์ไม่คุ้มค่า (ตำหนิ)
ไก่อามเพราะขน คนงามเพราะแต่ง	การรู้จักแต่งตัวให้ดูดี ต้องรู้จักปรุงแต่ง (ชื่นชม)
ดูช้างให้ดูหาง ดูนางให้ดูแม่	รู้จักพิจารณาการเลือกคู่ครองโดยดูจากนิสัยใจคอ ความประพฤติของมารดา (ตักเตือน)

